

АДАПТАЦІЯ ПОЛІТИЧНИХ ПАРТІЙ ДО ПОСТМАТЕРІАЛІСТИЧНИХ УМОВ СУСПІЛЬСТВА

Політичні партії є ключовими суб'єктами політичного життя суспільства. Саме через них найбільш ефективно проходить артикуляція та агрегація інтересів різноманітних соціальних груп [1], репрезентація інтересів у парламенті [10], дискусія з виробленням подальшого політичного курсу [9]. Окрім того, функціонування політичних партій є фактором стабілізації суспільства [4], зменшення конфліктного потенціалу різноманітних соціальних груп [2]. Також, слід зазначити, що політична партія є соціальною організацією, а отже – між її членами відбувається певна комунікація, взаємодія, що задовольняє як потреби у спілкуванні, так і потреби більш високого порядку (наприклад самовираження) [14].

Для України, як для посткомуністичного суспільства, що трансформується [11], проблема визначення місця та ролі політичної партії в політичному житті суспільства залишається напрочуд важливою. Після розпаду Радянського Союзу з його домінуючою партією на теренах вже української політичної системи утворилося поле атомічних партій [17].

Найбільш помітними проблемами є низький рівень довіри українців до політичних партій [16], практика створення «партійних проєктів» – партій під конкретних політичних лідерів [5], партійне заробітчанство – перехід між партіями задля отримання матеріальних заохочень, низький рівень рекрутизації «професіоналів» до лав політичної партії [12], відсутність постійних «системних» партій [7].

Описані вище проблеми охоплюють спектри діяльності партій в традиційному (індустріальному, матеріалістичному, модерному) суспільстві. Зовсім інші проблеми предстали перед партіями у сучасних (постіндустріальних, постматеріалістичних, постмодерних) суспільствах. Це вже проблеми виживання та адаптації партій в умовах, коли інтерес до політики серед громадян знижується [15]; де традиційна структура політичної партії, як соціальної організації, виявляється неефективною, застарілою [8]; де рівень та тип комунікації є надто повільним, де традиційні канали комунікації партії з виборцями втрачають свою популярність [6].

На наш погляд, великий практичний та науковий інтерес викликає вивчення практик трансформації польських політичних партій, що успішно адаптувалися та адаптуються до умов демократичного транзиту [13] у польському суспільстві.

Таким чином, вивчення досвіду трансформації польських політичних партій є актуальним для української політичної науки з декількох причин. По перше, Україна та Польща мають історичну близькість, спорідненість; вивчення того шляху, що пройшла Польща від посткомуністичної політичної системи до сучасної європейської демократії є цінним для нашого суспільства, держави та влади – адже дає можливість

розробити конкретні практичні кроки для пришвидшення трансформацій наших політичних партій. По друге, кількість (вимушених) мігрантів на сьогодні у Польській Республіці становить декілька мільйонів і є великий шанс того, що більшість з них повернуться на територію України після завершення війни [3], а отже – принесуть нові очікування та запити до української політичної системи, на які треба реагувати і які треба артикулювати. Таким чином, вивчення досвіду трансформації польських політичних партій становить великий науковий інтерес для української політичної науки як на теоретичному, так і на практичному рівнях.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Easton D. A Systems Analysis of Political Life [Book]. - New York : Wiley, 1965.
2. Simmel G. Soziologie. Untersuchungen über die formen der [Книга]. - Leipzig : Duncker & Humblot, 1908.
3. Аналітичний центр Gremi Personal. Скільки українців планують лишитися в Польщі — Дослідження [Онлайнвий] // Gremi Personal. - 10 Квітень 2023 р. 14 Квітень 2023 р.
УРА: <https://gremi-personal.com.ua/skilki-bizhenciv-ne-povernutsja-v-ukrainu-doslidzhennja/>.
4. Бевз Тетяна. Інституціоналізація політичних партій як процес [Стаття] // Наукові записки Інституту політичних і етнонаціональних досліджень ім. І. Ф. Кураса НАН України. - 2011 Т. 3. С. 31-44.
5. Бульвінський Андрій. Проблеми партійної системи сучасної України [Стаття] // Політичний менеджмент. - 2012 Томи 4-5. С. 97-114.
6. Вахрамєєва Н. Ю. Інтернет-комунікації у діяльності політичних партій [Стаття] // Наукові праці. - 2011 - 143 : Т. 155. С. 32-36.
7. Воробйов В. А. Політичне представництво із соціального хаосу: партії між олігархією та самоорганізацією [Стаття] // Актуальні проблеми філософії та соціології. - 2021 - 33. С. 88-92.
8. Гук А. І. та Грабчак М. О. Молодіжні партії у країнах ЄС [Стаття] // «Вісник НЮУ імені Ярослава Мудрого». Серія: Філософія, філософія права, політологія, соціологія. - 50 : Т. 3. - С. 172-181.
9. Корнієвський Олександр. Роль політичних партій у формуванні державної політики у сфері національної безпеки [Стаття] // Політичний менеджмент. - 2009 - 37 : Т. 4. - С. 125-133.
10. Костюк Т. О. Політична репрезентація в умовах кризи сучасних політичних партій. *Науково-теоретичний альманах Грані*. - 2015 - 1 : Т. 11. - С. 24-28.
11. Кравець Г. В. Посткомуністичні трансформації як новий тип процесу суспільно-політичних перетворень. *Актуальні проблеми політики*. 2014. 53. С. 54-63.

12. Кройтор А. В. та Полухіна А. В. Реструктуризація внутрішньопартійної організації як виклик сучасної доби. *Актуальні проблеми політики*. 2017. 60. С. 223-234.
13. Марчук М. І. Основні еволюційні етапи польської демократії [Стаття] *Вісник Харківського національного університету внутрішніх справ*. 2021. №93 : Т. 2. - С. 68-81.
14. Maslow A. H. A Theory of Human Motivation. *Psychological Review*. 1943. № 50. 370-396. <http://psychclassics.yorku.ca/Maslow/motivation.htm>
15. Парлюк Владислав. Політична модернізація в Україні: основні напрями вирішення проблем [Стаття]. *Політичний менеджмент*. 2013. Томи 1-2. - С. 52-60.
16. Чабанна М. В. Довіра до політичних інститутів: передумови та наслідки для демократії [Стаття]. *Магістеріум*. - 2014 - 58. - С. 8-14.
17. Шачковська Л. С. Процес трансформації української партійної системи: від атомізованої системи до системи поляризованого плюралізму [Стаття]. *Вісник Дніпропетровського університету. Серія: філософія, соціологія, політологія*. 2012. 22 : Т. 3. С. 222-227.